

Klimopbremraap (Foto: Wolverlei/Martin Stevens)

Klimop

Tekst: Jan Jaap Boehlé

Met klimop (*Hedera helix*) heb je iets in de tuin dat er stàat. Het is een snelle groeier en een van de weinige wintergroene planten. Achter het wat saaie uiterlijk verschuilt zich een plant die veel leven aantrekt. Het dichte bladerdak geeft beschutting, het is een waardplant voor diverse vlinders en dankzij de late bloei van augustus tot diep in november komen er veel insecten op af. Laat in de winter worden de zwarte bessen door vogels opgepeuzeld. Bovendien onttrekt klimop veel lelijks aan het oog.

Vogels maken graag gebruik van klimop. Merels, duiven en spreeuwen nestelen er graag in. Als je ergens een 'prop' blad tussen stam/

muur en takjes geklemd ziet zitten kan dat zomaar het nest van een winterkoninkje zijn. In hogere bomen met klimop maken appelvinken hun nest, vaak dicht tegen de stam aan. Tussen de klimop kan ook mooi verstopt een vogelhuisje hangen bv. voor mussen of mezen. Uilen gebruiken klimop wel als rustplaats. Grappig genoeg is het ook een gewilde schuilplek voor muizen.

Klimopbremraap is een bijzondere plant. Bremrapen hebben geen bladgroen. Hun voedingstoffen betrekken ze van een gastheer, in dit geval klimop. Klimopbremraap is inheems in Zuid-Limburg waar hij groeit op stenig, kalkrijk

substraat. Het is een van de bremrapen die het ook in (heem-)tuinen goed doet. Waar klimop goed groeit en de bodem wat kalk bevat kan klimopbremraap groeien, vaak in de schaduw. In Domies Toen staan ze in de berm naast het schelpenpad en een droge sloot en onder de eik waar ze welig tieren naast en tussen de klimop. Het zijn fraaie, ongeveer 30cm grote planten die wat orchidee-achtig aandoen met fraaie bruinrode bloemen. Na de bloei blijven de verdroogde stengels nog lang staan. De klimopbremraap is zo'n 10 jaar geleden door mijn voor-gangster gezaaid, na enkele jaren opgekomen en handhaaft zich goed.

De langdurige en rijke bloei in het

Een blinde bij (zweefvlieg) op klimop

Letterlijk: klim op (Foto's: Machteld Klees)

najaar van september tot in december is een belangrijke kwaliteit van klimop omdat de meeste inheemse planten dan allang uitgebloeid zijn. De nectar en het stuifmeel liggen direct aan de oppervlakte en zijn makkelijk bereikbaar. Het is dan ook een drukte van belang als in de herfst het warme strijklicht over de bloemen heen strijkt en je de nectar ziet glinsteren. Op zulke momenten lijkt de klimop te zoemen van de honingbijen, dat klopt maar ten dele. Meestal zitten er flink wat zweefvliegen tussen.

Ook met dagvlinders kan het druk zijn, zoals dagpauwoog, citroenvlinder, gehakelde aurelia, koolwitje, kleine vuurvlinder en het boomblauwtje. Voor die laatste is klimop ook waardplant. Het boomblauwtje legt haar eitjes in het voorjaar vooral op vuilboom en hulst, maar in de zomer op de bloemknoppen van de klimop. De rupsjes eten vervolgens van de bloemen. Voor de verpop-

ping verlaten de rupsen de plant en verpoppen zich in de strooisellaag of in een bastpleet. Ze overwinteren als pop. Klimop is ook waardplant van 6 soorten nachtvlinders, en niet de minste, ze zijn erg mooi: Vliervlinder, zuidelijke stippelspanner, schaduw stippelspanner, hageheld, groene bokspanner en gewone spikkelmot. De rupsen foerageren 's nachts, dat is veiliger vanwege de vogels. Zoals gezegd is de nectar makkelijk bereikbaar, dus ook voor insecten met een korte tong zoals vliegen. Ook kevers zoals diverse soorten lieveheersbeestjes kun je tegenkomen.

Ook de klimopbij, een wilde bij die bij de zijdebijen hoort, is sterk aan klimop gebonden. De bijen vliegen alleen in de nazomer en verzamelen stuifmeel van de klimop. Ze nestelen in zandige, losse grond, vaak met meerdere bij elkaar. De klimopbij is pas in 1993 als klimopbij (*Colletes hederæ*) herkend.

De eerste klimopbij werd in 1999 gevangen bij Maastricht. Ook in Vlaanderen komen ze voor. De soort is in opmars, onder de rivieren komen ze steeds meer voor en ook in de drie noordelijke provincies zijn ze inmiddels gezien.

Klimop bloeit pas als de plant wat ouder is, aan de bovenste takken. Van die takken verandert de blad-vorm, ze zijn ruitvormig in plaats van handvormig zoals de klimmen-de takken. Het wordt nog merkwaardiger want, als je deze bloeiende takken stekt, dan klimt de plant niet meer maar ontwikkelt zich tot een bloeiend struikje. In de handel worden ze verkocht als *Hedera helix* 'Arborescens'. Klimop kan ook als bodembedekker groeien maar bloeit dan niet en laat weinig ruimte voor andere planten.

Jan Jaap Boehlé is beheerder van Botanische Tuin Domies Toen in Pieterburen.